

PATVIRTINTA

Mažeikių lopšelio-darželio „Saulutė“
direktoriaus 2026 m. vasario 10 d.
įsakymu Nr.V1-7

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“
SMURTO IR PRIEKABIAVIMO (PATYČIŲ) PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Mažeikių lopšelio-darželio „Saulutė“ (toliau – Darželis) Smurto ir priekabiavimo (patyčių) prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsniu, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 bei kitais galiojančiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – užtikrinti emociškai ir fiziškai saugią darbo ir ugdymo aplinką, kurioje netoleruojamas joks smurtas ar priekabiavimas, skatinama pagarba asmeniui, jo orumui, lygioms teisėms ir kuriama vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palanki aplinka.

3. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas Darželyje yra neatsiejami nuo emocinės vaikų, darbuotojų ir tėvų (globėjų, rūpintojų) gerovės bei pagarbių tarpusavio santykių.

4. Tvarkos aprašas nustato smurto ir priekabiavimo (įskaitant patyčias) prevencijos, intervencijos, pranešimų nagrinėjimo ir stebėsenos vykdymo tvarką Darželyje.

5. Smurtas ir priekabiavimas, įskaitant darbdavio, Darželio vadovo, darbuotojų, vaikų, tėvų (globėjų, rūpintojų) ar kitų su Darželio veikla susijusių asmenų taikomą smurtą ir priekabiavimą, Darželyje yra griežtai draudžiamas.

6. Tvarkos aprašas taikomas visiems Darželio bendruomenės nariams: vaikams, darbuotojams, administracijai, tėvams (globėjams, rūpintojams) ir kitiems asmenims, dalyvaujantiems Darželio veikloje.

7. Tvarkos aprašo tikslas – ugdyti pozityvų vaikų elgesį, kurti saugią ir draugišką atmosferą, nustatyti prevencijos ir intervencijos veiksmus individualiu, grupės, įstaigos ir šeimos lygmenimis.

8. Tvarkos aprašas grindžiamas šiais principais:

8.1. nulinės tolerancijos smurtui ir priekabiavimui;

8.2. reagavimo į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo jų formos ar turinio;

8.3. ankstyvos intervencijos;

8.4. visų Darželio bendruomenės narių atsakomybės;

8.5. vaiko interesų prioriteto;

8.6. konfidencialumo ir pagarbos asmens orumui.

9. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

9.1. Smurtas ir priekabiavimas – nepriimtinas elgesys ar jo grėsmė, pasireiškiantys viena ar keliais kartus, kuriais siekiama ar sukeliami fizinė, psichologinė, seksualinė, ekonominė ar kita žala, įžeidžiamas asmens orumas, kuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

9.2. Patyčios – smurto ir (ar) priekabiavimo forma, pasireiškianti tyčiniaiais, dažniausiai pasikartojančiais veiksmais, kai psichologinę ar fizinę persvarą turintis asmuo ar asmenų grupė siekia pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar socialiai atskirti kitą asmenį.

9.3. Patyčių formos:

9.3.1. žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, žeminimas;

9.3.2. fizinės – mušimas, stumdymas, spardymas, daiktų gadinimas;

9.3.3. socialinės – ignoravimas, atskyrimas, gandų skleidimas;

9.3.4. elektroninės – patyčios skaitmeninėje erdvėje.

9.4. Smurtą ar patyčias patiriantis asmuo – vaikas ar suaugęs (Darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas), kuris patiria ar galimai patiria smurtą, priekabiavimą ar patyčias iš vaikų, kitų darbuotojų ar vaikų tėvų (globėjų, rūpintojų).

9.5. Smurtaujantis ar besityčiojantis asmuo – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis ar vykdančias smurto, priekabiavimo ar patyčių veiksmų kito vaiko ar suaugusio asmens atžvilgiu (tai aiškiai apima: vaiką - vaikui, vaiką-darbuotojui, darbuotoją-vaikui, darbuotoją-darbuotojui, tėvą-darbuotojui / vaikui).

9.6. Patyčių stebėtojas – vaikas ar suaugęs asmuo, matantis ar žinantis apie vykstančias patyčias.

9.7. Patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, apimanti Darželio bendruomenės narių švietimą, informavimą ir kitas prevencines priemones.

9.8. Patyčių intervencija – priemonių visuma, taikoma patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems ir stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

9.9. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos Darželyje stebėjimas, faktų ir informacijos rinkimas, analizė ir vertinimas, siekiant užtikrinti veiksmingą patyčių prevenciją ir valdymą.

9.10. Smurto ir priekabiavimo atvejai, kuriuose dalyvauja vaikai, nagrinėjami atsižvelgiant į vaiko amžių, brandą ir geriausius vaiko interesus, tačiau tai nepaneigia pareigos užtikrinti darbuotojų ir kitų suaugusiųjų teisę į saugią ir pagarbią darbo aplinką.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

7. Smurto ir patyčių prevencija bei intervencija yra neatsiejama Darželio veiklos ir valdymo dalis. Jos planavimą, organizavimą, koordinavimą ir stebėseną vykdo Darželio vadovas, Vaiko gerovės komisija, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, grupių mokytojai, o prevencijos ir intervencijos veiklą įgyvendinime dalyvauja visi Darželio bendruomenės nariai.

8. Darželio vadovas:

8.1. atsako už šio Tvarkos aprašo parengimą, atnaujinimą ir įgyvendinimą;

8.2. organizuoja smurto ir patyčių stebėsenos rezultatais grindžiamo kasmetinio prevencijos ir intervencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir įgyvendinimą;

8.3. pasirašytinai supažindina visus Darželio darbuotojus su smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka;

8.4. užtikrina, kad darbuotojų pareigybių aprašuose būtų numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) ir darbo aplinkos kūrimą bei reagavimą į smurtą ir patyčias pagal nustatytą tvarką.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą Darželyje koordinuoja Vaiko gerovės komisija, kuri:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja bendruomenės apklausų dėl emocinės aplinkos ir patyčių situacijos vykdymą bei apibendrina jų rezultatus;

9.2. renka ir analizuoja apibendrintus duomenis apie Darželyje gautus pranešimus dėl smurto ir patyčių;

9.3. remdamasi stebėsenos ir analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo klausimus Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

9.5. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo ir Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.6. atlieka kitus šiame Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Vaiko gerovės komisija ne rečiau kaip kartą per metus apibendrina turimus duomenis apie smurto ir patyčių atvejus, taikytų prevencijos ir intervencijos priemonių rezultatus ir teikia Darželio vadovui apibendrintą informaciją sprendimų priėmimui.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

11. Įtariant ar nustatčius smurto ar patyčių atvejį, kiekvienas Darželio darbuotojas, nepriklausomai nuo pareigų, privalo nedelsdamas reaguoti ir:

11.1. įsikišti ir nutraukti bet kokius smurto ar patyčių požymių turinčius veiksmus;

11.2. aiškiai įvardyti nepriimtino elgesio ribas ir priminti Darželio elgesio nuostatas;

11.3. esant poreikiui, kreiptis pagalbos į Darželio administraciją, kitus darbuotojus, vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kompetentingas institucijas;

11.4. informuoti grupės mokytoją, direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar administraciją apie įtariamą ar įvykusį smurto ar patyčių atvejį;

11.5. pateikti užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1).

12. Grupės mokytojas, gavęs informaciją apie galimas ar įvykusias patyčias tarp vaikų:

12.1. išsiaiškina situaciją ir nustato, ar tai patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), prireikus įtraukia juos į sprendimų priėmimą;

12.3. vykdo tolesnę situacijos stebėseną;

12.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1) ir perduoda ją paskirtam atsakingam asmeniui.

13. Atsakingas asmuo, gavęs pranešimą:

13.1. registruoja jį Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr. 2);

13.2. imasi veiksmų patyčių situacijai spręsti;

13.3. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. Gavus informaciją apie smurto ar patyčių atvejį, kuriame patyčias patiria suaugęs asmuo, Darželio administracija:

14.1. išsiaiškina situaciją ir nustato, ar tai smurto ar patyčių atvejis;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su dalyviais;

14.3. vykdo tolesnę situacijos stebėseną;

14.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą ir užtikrina jos registravimą;

14.5. prireikus inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį ar kreipiasi į kitas institucijas.

15. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

15.1. sudaro veiksmų planą, taikomą patyčių dalyviams, atsižvelgdama į vaiko amžių, brandą ir geriausius vaiko interesus;

15.2. informuoja Darželio direktorių apie situaciją ir siūlomas priemones;

15.3. vykdo, stebi ir analizuoja plano įgyvendinimą.

16. Vaikui patyčiomis nukreipus elgesį į darbuotoją, apie tai informuojamas Darželio direktorius, kuris nedelsdamas imasi priemonių, užtikrinančių darbuotojo orumą ir saugią darbo aplinką.

17. Darželio direktorius, gavęs informaciją apie darbuotojo patiriamas ar jo paties inicijuojamas patyčias, privalo nedelsdamas imtis Darželio vidaus dokumentuose ir teisės aktuose numatytų veiksmų.

18. Visiems patyčių dalyviams, atsižvelgiant į individualius poreikius, Darželyje teikiama pedagoginė, psichologinė ar kita švietimo pagalbos specialistų pagalba.

IV SKYRIUS

PATIRTO AR ĮTARIAMO SMURTO IR (AR) NEPRIEŽIŪROS ŠEIMOJE INTERVENCIJA

20. Bet kuris Darželio darbuotojas, gavęs informacijos, įtaręs ar pastebėjęs bet kokios formos smurto ir (ar) nepriežiūros šeimoje požymius vaiko atžvilgiu, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip tą pačią darbo dieną, tiesiogiai (nesant galimybės – telefonu) informuoja Darželio direktorių, o jam nesant – direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

21. Darželio direktorius (arba jį pavaduojantis asmuo), įvertinęs situacijos pobūdį ir galimą grėsmę vaiko saugumui:

21.1. nedelsdamas, tą pačią dieną, prireikus informuoja policiją ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą (VTAT);

21.2. esant galimybei ir nekeliančiai grėsmės vaiko saugumui, kviečia vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus) pokalbiui, informuoja juos apie pastebėtus smurto ar nepriežiūros požymius ir išklauso jų paaiškinimų;

21.3. informuoja grupės mokytoją apie nustatytus ar įtariamus smurto ar nepriežiūros požymius bei susitikimo su tėvais rezultatus ir pateikia rekomendacijas dėl tolimesnio elgesio;

21.4. tą pačią dieną užpildo pranešimo apie smurtą ar nepriežiūrą formą (Priedas Nr. 1);

21.5. užtikrina pranešimo registravimą Patyčių ir smurto registracijos žurnale (Priedas Nr. 2);

21.6. perduoda atvejo medžiagą Vaiko gerovės komisijai.

22. Vaiko gerovės komisija, gavusi informaciją apie vaiko patiriamą ar įtariamą smurtą ar nepriežiūrą šeimoje:

22.1. ne vėliau kaip kitą darbo dieną organizuoja posėdį ir, esant poreikiui, inicijuoja švietimo pagalbos teikimą vaikui;

22.2. organizuoja tolesnę situacijos stebėseną ir koordinuoja pagalbos priemonių taikymą;

22.3. smurto ar nepriežiūros situacijai nesibaigiant ar jai kartojantis, informuoja Darželio direktorių.

23. Darželio direktorius, susipažinęs su atvejo medžiaga ir Vaiko gerovės komisijos siūlymais, sprendžia dėl papildomo ar pakartotinio kreipimosi į Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą ar kitas kompetentingas institucijas.

24. Tais atvejais, kai Darželyje nėra galimybių teikti reikalingą švietimo ar kitą pagalbą vaikui ar šeimai, Darželio direktorius ir (ar) administracijos atstovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą ar kitas pagalbą teikiančias institucijas.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku, jo šeima ir asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir tvarkomi vadovaujantis galiojančiais teisės aktais. Informacija naudojama tik tiek, kiek būtina Darželio darbuotojams ir institucijoms vykdyti jiems pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

26. Tvarkos aprašas skelbiamas Darželio interneto svetainėje ir yra prieinamas visiems Darželio bendruomenės nariams.

PRITARTA

Įstaigos tarybos 2026 m. sausio 19 d.

posėdžio protokoliniu nutarimu (protokolas Nr. 1)

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR (AR) PATYČIAS FORMA**

Pranešimo data: _____

I. BENDRIEJI DUOMENYS

Kam pranešta apie smurtą ir (ar) patyčias (vardas, pavardė, pareigos):	
Kas pranešė apie smurtą ir (ar) patyčias (vardas, pavardė, pareigos, ryšys su įvykiu):	
Įvykio data ir laikas:	
Įvykio vieta:	

II. SMURTO IR (AR) PATYČIŲ FORMA (pažymėti tinkamus variantus)

☐ Fizinės – smurtiniai veiksmai (stumdymas, mušimas, spardymas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas, plaukų pešiojimas, žnybimas ir kt.)
☐ Psichologinės / socialinės – žeminimas, grasinimai, bauginantys gestai ar mimika, ignoravimas, atstūmimas, izoliavimas
☐ Elektroninės – patyčios ar smurtas naudojant informacines ir ryšių technologijas (žinutės, socialiniai tinklai, el. laiškai, asmeninės informacijos viešinimas ir kt.)
☐ Seksualinio pobūdžio – nepageidaujami komentarai, gestai, prisilietimai ar kitas elgesys
☐ Kitos (aprašyti):
Ar žinomas tokio elgesio pasikartojimas: ☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinoma

III. DUOMENYS APIE SMURTO IR (AR) PATYČIŲ DALYVIUS

1. Asmuo, patyręs smurtą ir (ar) patyčias: Vardas, pavardė: Statusas: ☐ Vaikas ☐ Darbuotojas ☐ Kitas Amžius (jei vaikas): Grupė / pareigos:
2. Asmuo (-ys), kuris (-ie) galimai tyčiojosi ar smurtavo: Vardas (-ai), pavardė (-ės): Statusas: ☐ Vaikas ☐ Darbuotojas ☐ Kitas Amžius (jei vaikas): Grupė / pareigos:
3. Stebėtojai (jei yra): Vardas (-ai), pavardė (-ės): Statusas:

IV. IŠSAMENIS ĮVYKIO APRAŠYMAS (aprašyti situaciją, aplinkybes, dalyvių veiksmus, reakcijas)

.....
.....
.....
.....
.....

V. DARBUOTOJO (-Ų) VEIKSMAI ĮVYKIO METU IR IŠ KARTO PO JO

.....
.....
.....
.....

VI. TOLIMESNIŲ VEIKSMŲ PLANAS

Su asmeniu, patyrusiu smurtą ir (ar) patyčias:	
Su asmeniu, kuris tyčiojosi ar smurtavo:	
Su stebėtojais:	
Su tėvais (globėjais, rūpintojais) (jei taikoma):	
Su kitais Darželio darbuotojais / specialistais:	
Kita (įrašyti):	

Forma užpildyta (vardas, pavardė, pareigos, parašas):

.....

Data:

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SAULUTĖ“
PATYČIŲ / SMURTO REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

F- fizinės

Ž- žodinės

S- socialinės

K- kibernetinės, (elektroninės, skaitmeninė erdvė)

V -vaikas

S - suaugęs bendruomenės narys

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis F, Ž, S,K	Smurtą ir patyčias patiriantis asmuo V, S	Smurtaujantis asmuo V, S	Pastabos

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJO REAGAVIMO SCHEMA

DARBUOTOJAMS (24–48 VAL.)

Ši schema skirta visiems Darželio darbuotojams kaip praktinis vadovas, nusakantis veiksmų eigą nuo smurto ar patyčių pastebėjimo iki situacijos stabilizavimo.

I ETAPAS – NEDELSTI (0–24 val.)

1. Kas pastebi ar gauna informaciją (bet kuris darbuotojas):

- nedelsdamas įsikiša ir nutraukia netinkamą elgesį;
- užtikrina visų dalyvių fizinį ir emocinį saugumą;
- aiškiai įvardija, kad smurtas ir patyčios Darželyje netoleruojami;
- apie įvykį informuoja grupės mokytoją, administraciją arba direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

2. Jei kyla grėsmė sveikatai ar saugumui:

- nedelsiant kviečiama skubi pagalba ar policija;
- apie tai informuojamas Darželio vadovas.

II ETAPAS – FIKSUOTI IR ĮVERTINTI (iki 24 val.)

3. Grupės mokytojas (kai dalyvauja vaikai):

- surenka pirminę informaciją;
- išsiaiškina, ar situacija atitinka patyčių ar smurto požymius;
- vykdo trumpus individualius pokalbius su dalyviais;
- užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1).

4. Administracija (kai patyčias patiria suaugęs asmuo):

- išsiaiškina situaciją;
- organizuoja individualius pokalbius su dalyviais;
- užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1).

III ETAPAS – REGISTRUOTI IR ORGANIZUOTI PAGALBĄ (24–48 val.)

5. Atsakingas asmuo (Vykdyto grupės / VGK paskirtas):

- registruoja pranešimą Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr. 2);

- įvertina situacijos sudėtingumą;
- sprendžia dėl tolimesnių veiksmų.

6. Jei situacija sudėtinga ar kartojasi:

- inicijuojamas Vaiko gerovės komisijos posėdis;
- sudaromas veiksmų planas (individualūs pokalbiai, stebėseną, pagalbos priemonės);
- apie veiksmus informuojamas Darželio vadovas.

IV ETAPAS – STEBĖTI IR UŽTIKRINTI SAUGUMĄ (po 48 val.)

7. Grupės mokytojas / administracija:

- vykdo situacijos stebėseną;
- palaiko ryšį su vaikų tėvais (globėjais, rūpintojais) ar darbuotojais;
- fiksuoja pokyčius ir, esant poreikiui, inicijuoja pakartotinius veiksmus.

8. Vaiko gerovės komisija:

- analizuoja taikytų priemonių veiksmingumą;
- koreguoja veiksmų planą;
- teikia rekomendacijas Darželio vadovui.

SVARBU ŽINOTI

- Atsakomybė reaguoti tenka kiekvienam darbuotojui.
- Intervencijos priemonės diferencijuojamos pagal tai, ar dalyvis yra vaikas, ar suaugęs, bet apsauga užtikrinama visiems.
- Konfidencialumas ir pagarba asmens orumui užtikrinami visais etapais.

PATIRIAMO AR PATIRTO SMURTO BEI NEPRIEŽIŪROS POŽYMAI

Patiriamo ar patirto smurto požymiai			Nepriežiūros požymiai
Fizinio	Emocinio	Seksualinio	
- Mėlynės ant riešų, sprando, kitų kūno vietų, kur mėlynės sunkiai atsiranda dėl natūralaus užsigavimo. - Nudegimo žymės - Patinimai, pabrinkimai, - Gumbai, - Nubrozdinimai, žaizdos, lūžiai, įdrėskimai ant kūno. - Šalia ryškių mėlynų ir žaizdų matosi baigiančios išnykti mėlynės, gyjančios žaizdos - Vaikas atsisako nurodyti, kaip atsirado sužalojimas - Paaikškinimas mažai tikėtinas, neatitinka sužalojimo pobūdžio	- Gali pasireikšti atskirai arba kaip fizinio ar seksualinio smurto dalis. - Baimingumas - Nepasitikėjimas kitais ir (ar) savimi - Afektiniai sutrikimai - Miego, valgymo sutrikimai - Nevalingas tuštinimasis ar šlapinimasis - Kalbos sutrikimai (mikčioja, sunkiai šneka) - Psichosomatiniai sutrikimai (skundžiasi galvos, pilvo skausmais be objektyvių priežasčių) - Vaikas ne pagal amžių suaugęs arba ne pagal amžių vaikiškas - Vaikas perdėtai nuolankus suaugusiajam	- Bijo ar nerimauja, kai kalbama seksualinėmis temomis - Noras būti nuogam viešumoje, viešas nusirenginėjimas net paaikškinus, kad taip nedera elgtis - Atvirkščiai, nenoras, didelė baimė nusirengti (pavyzdžiui, prieš ir po fizinio lavinimo pamokos) - Viešas savo genitalijų lietimasis ir trynimasis, net kai liepiama liautis - Masturbavimasis į baldus ar kitus objektus - Masturbavimasis žmonių akivaizdoje - Noras žaisti seksualinius žaidimus su daug jaunesniais ar daug vyresniais vaikais - Noras būti kitos lyties - Neadekvatus reagavimas, kai kitas mato jį besiprausiantį ar persirengiantį	- Vaikas menkai fiziškai išsivystęs -mažo ūgio, svorio, silpnas - Netvarkinga vaiko išvaizda -murzinas veidas ir kūnas, purvini ir netinkami oro sąlygoms drabužiai, neturi reikiamų mokymosi priemonių - Dantų ir burnos ertmės ligos - Vaikas nuvargęs ir apatiškas, sunkiai sukaupia dėmesį, mieguistas - Vaikas nuolat alkanas - Vaikas netvarkingai lanko švietimo įstaigą, nėra laiku atvedamas ar paimamas, „pamirštamasis“ - Vaiką pasiima kaskart kiti žmonės -vaikui nepažįstami ar tik iš matymo pažįstami žmonės - Neblaivūs, netvarkingi suaugusieji atveda į švietimo įstaigą ar pasiima iš jos vaiką - Vaikas vagiliauja - Vaikas neturi elementarių higienos įgūdžių

Bendri patiriamo ar patirto smurto požymiai

- Menkas savęs vertinimas
- Atsiradęs atsargumas kitų žmonių atžvilgiu
- Išgąstis, kai kiti vaikai verkia
- Krūpčiojimas po netikėtų kito žmogaus judesių
- Sunkiai sukaupiamas ar išlaikomas dėmesys
- Agresija
- Apatija, pasyvumas
- Draugų šalinimasis
- Baimė eiti namo, eiti vienam
- Neįprasta, neatitinkanti oro sąlygų ar situacijos apranga
- Save žalojantis elgesys
- Nenoras eiti į darželį
- Suprastėję mokymosi pasiekimai